

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

PROJEKT NOWOCZESNY NAUCZYCIEL ZAWODU

MATERIAŁY DO WYKŁADÓW Z DYDAKTYKI OGÓLNEJ

MATERIAŁY OPRACOWANE W RAMACH PROJEKTU NOWOCZESNY NAUCZYCIEL ZAWODU. Projekt studiów podyplomowych jest dofinansowany w 15 % z budżetu państwa i 85 % przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Działanie 3.3.2 - Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli.

OPRACOWANIE:
dr hab. Beata Pituła

„Wiedza jest kluczem do sukcesu pod warunkiem, że ją posiadasz i z niej korzystasz”

CELE I ZADANIA NAUCZANIA PRZEDMIOTU:

zadaniem przedmiotu jest stworzenie warunków dla:

- integrowania wiedzy z zakresu teorii i praktyki efektywnego nauczania;
- krytycznej analizy funkcjonujących w praktyce edukacyjnej strategii nauczania;
- wypracowania własnego modelu pracy dydaktycznej.

CELE:

- 1. Kształcenie umiejętności słuchaczy w zakresie projektowania dydaktycznego.**
- 2. Kształcenie umiejętności słuchaczy w zakresie efektywnego przekazu wiedzy.**

PROGRAM ZAJĘĆ:

1. Właściwości procesu dydaktycznego, warunki efektywnego przekazu wiedzy.
2. Planowanie dydaktyczne. Różnice między tradycyjnym i alternatywnym modelem planowania.
3. Cele kształcenia. Operacjonalizacja i taksonomizacja celów kształcenia.
4. Zasady nauczania. Sposoby przezwyciężania barier ograniczających ich stosowanie we współczesnej edukacji.
5. Metody nauczania – od tradycyjnych po metody wspierające aktywność ucznia.
6. Przykładowe modele nauczania (uczenie się myślenia indukcyjnego, uczenie się pojęć, uczenie się poprzez badania, uczenie się z doradcą, uczenie się przez symulację).
7. Strategie nauczania usprawniające myślenie.
8. Błędy dydaktyczne rodzaje i profilaktyka.
9. Formowanie wspólnoty dydaktycznej.
10. Motywowanie do nauki.
11. Sposoby doboru treści kształcenia. Wybór układu czynności dydaktycznych.
12. Metody ewaluacji efektów nauczania i uczenia się. Zasady konstruowania narzędzi kontroli i oceny.
13. Projektowanie jednostki dydaktycznej. Zasady doboru środków dydaktycznych. Gospodarowanie czasem i przestrzenią.
14. Niepowodzenia dydaktyczne. Przyczyny i profilaktyka.

Zalecana literatura

- Arends I.R., *Uczymy się nauczać*, WSiP, Warszawa 2005.
- Brophy J., *Motywowanie uczniów do nauki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002.
- Day Ch., *Nauczyciel z pasją. Jak zachować entuzjazm i zaangażowanie w pracy*, GWP, Gdańsk 2008.
- Fisher R., *Uczymy jak się uczyć*, WSiP, Warszawa 1999.
- Joyce B., Calhoun E., Hopkins D., *Przykłady modeli uczenia się i nauczania*, WSiP, Warszawa 1999.
- Niemierko B., *Kształcenie szkolne. Podręcznik skutecznej dydaktyki*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2007.
- Schaefer K.: *Nauczyciel w szkole. Jak przeżyć szkołę*, GWP, Gdańsk 2008 . Sielberman M., *Uczymy się uczyć*, GWP, Gdańska 2005.

1. PO CO NAUCZYCIEL IDZIE DO SZKOŁY???

- ŻEBY NAUCZAĆ,
- ŻEBY MIŁO SPĘDZIĆ CZAS,
- ŻEBY POZNAĆ UCZNIÓW,
- ŻEBY..... (TU DOPISZ WŁASNE CELE)

1. Planowanie dydaktyczne

Poniżej przedstawiono schemat dwóch modeli planowania, zastanów się jakie są różnice i który z nich jest dla CIEBIE.

Proces planowania

Cele → Działania → Wyniki

Działania → Wyniki → Cele

SCHEMAT KONSPEKTU UNIWERSALNEGO

I Część ogólna:

1. Data
2. Klasa
3. Przedmiot
4. Temat lekcji
5. Miejsce lekcji w cyklu lekcji (jednostce tematycznej)
6. Korelacja z przedmiotem
7. Dział programu
8. Typ lekcji
9. Cele operacyjne lekcji
10. Metody
11. Formy pracy
12. Środki dydaktyczne
13. Literatura metodyczna
14. Prowadzący lekcje

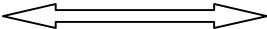
II Część szczegółowa lekcji

1. Faza wstępna
Czynności (czas trwania)
2. Faza właściwa
Czynności (czas trwania)
3. Faza końcowa (czas trwania)

2. Organizacja procesu nauczania- uczenia się

Proces Dydaktyczny

Sytuacja Dydaktyczna

Nauczanie Uczenie się

Uczenie się Zmiany w wiedzy, umiejętnościach i postawie

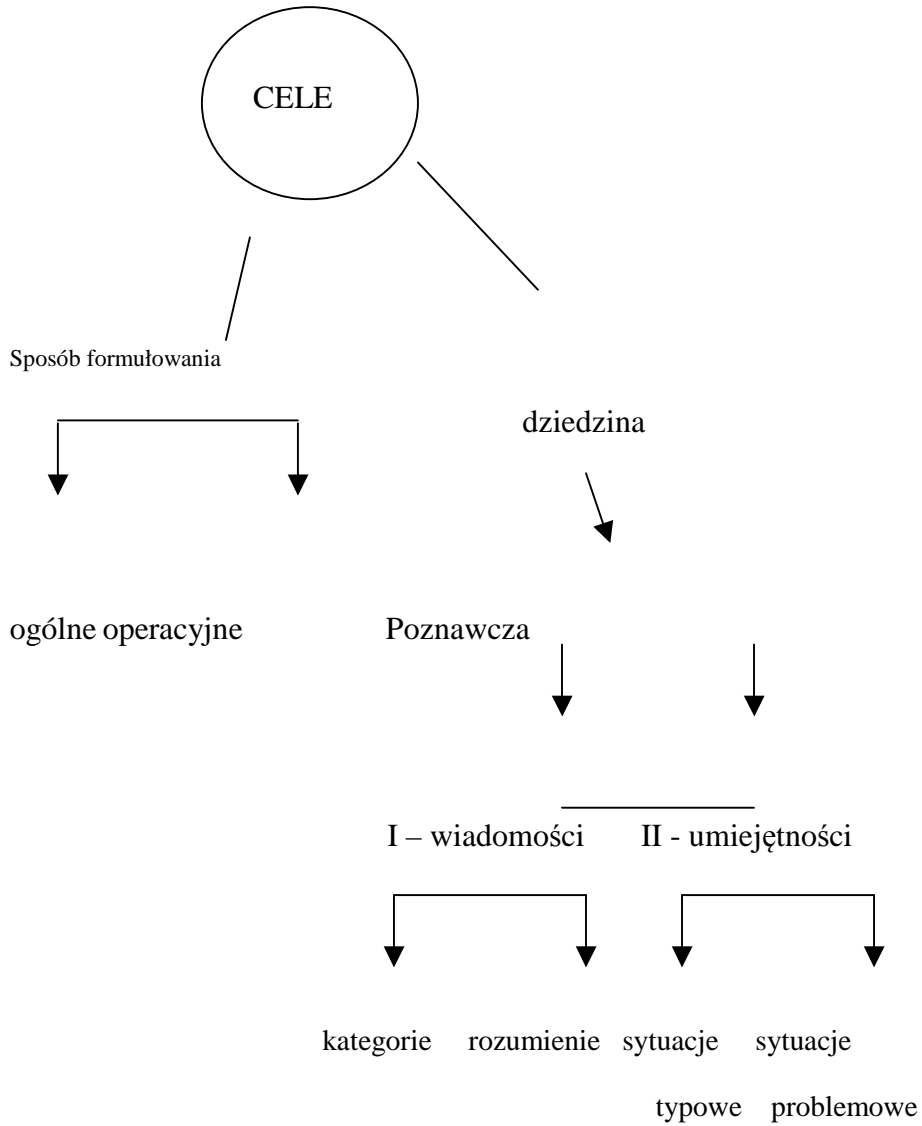
Nauczanie Dokonywanie zmian w wiedzy, umiejętnościach i postawie

Podaj własną definicję przedstawionych procesów.

3. **Zmiana w uczeniu się, czy zawsze musi tak przebiegać, a może warto pójść „na skróty”???**

Najważniejszy jest cel. Czy na pewno???

Cele kształcenia - kierunkowskazy, świadomie założone skutki, które chcemy osiągnąć w procesie kształcenia; działania, które mają doprowadzić do danego stanu rzeczy.

4. Zmiana w uczeniu się, czy zawsze musi tak przebiegać, a może warto pójść „na skróty”???

Uniwersalne etapy procesu uczenia się:

1. Nieświadoma niekompetencja (człowiek nie wie, że czegoś nie wie).
2. Świadoma niekompetencja (człowiek wie, że czegoś nie wie).

3. Świadoma kompetencja (człowiek wie, że coś wie).
4. Nieświadoma kompetencja (człowiek wie, że coś wie, ale nie zna źródła tej wiedzy).

WARUNKI EFEKTYWNEGO PRZEKAZYWANIA WIEDZY

1. Własne zainteresowanie przedmiotem- chęć przekazania informacji.
2. Posiadanie większej ilości informacji, niż ta ilość, którą zamierza się przekazać.
3. Własne przekonanie, że informacje są zgodne z rzeczywistością.
4. Znajomość odbiorcy, dla którego dane informacje są przeznaczone.
5. Zapewnienie sobie sprzężenia zwrotnego, sprawdzenie skuteczności informacji.

Filtry Uwagi	Filtry Emocji	Filtry Słowne
<ol style="list-style-type: none"> 1. Hałas 2. Przerwanie Komunikowania 3. Niekorzystne Warunki Otoczenia 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uprzedzenia 2. Status 3. Doświadczenia 4. Przyjmowanie Założenia 5. Wartość i Przekonania 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Krytykowanie 2. Moralizowanie 3. Rozkazywanie 4. Groźby 5. Rady 6. Argumenty Logiczne 7. Uspokajanie 8. Zmiana Tematu

Rola pytań w rozwijaniu umiejętności myślenia

- Poziom 1: Odrzucenie pytań
- Poziom 2: Przeformułowanie pytań w odpowiedzi
- Poziom 3: Przyznanie się do niewiedzy lub podanie informacji
- Poziom 4: Zachęcanie do szukania odpowiedzi u autorytetów
- Poziom 5: Rozważanie różnych wyjaśnień
- Poziom 6: Rozważanie wyjaśnień wraz ze sposobami ich oceny
- Poziom 7: Rozważanie wyjaśnień wraz ze sposobami oceny i sprawdzeniem tych ocen

Pytania nauczyciela powinny być:

Ścisłe

Zwięzłe

Jasne

Prawidłowe

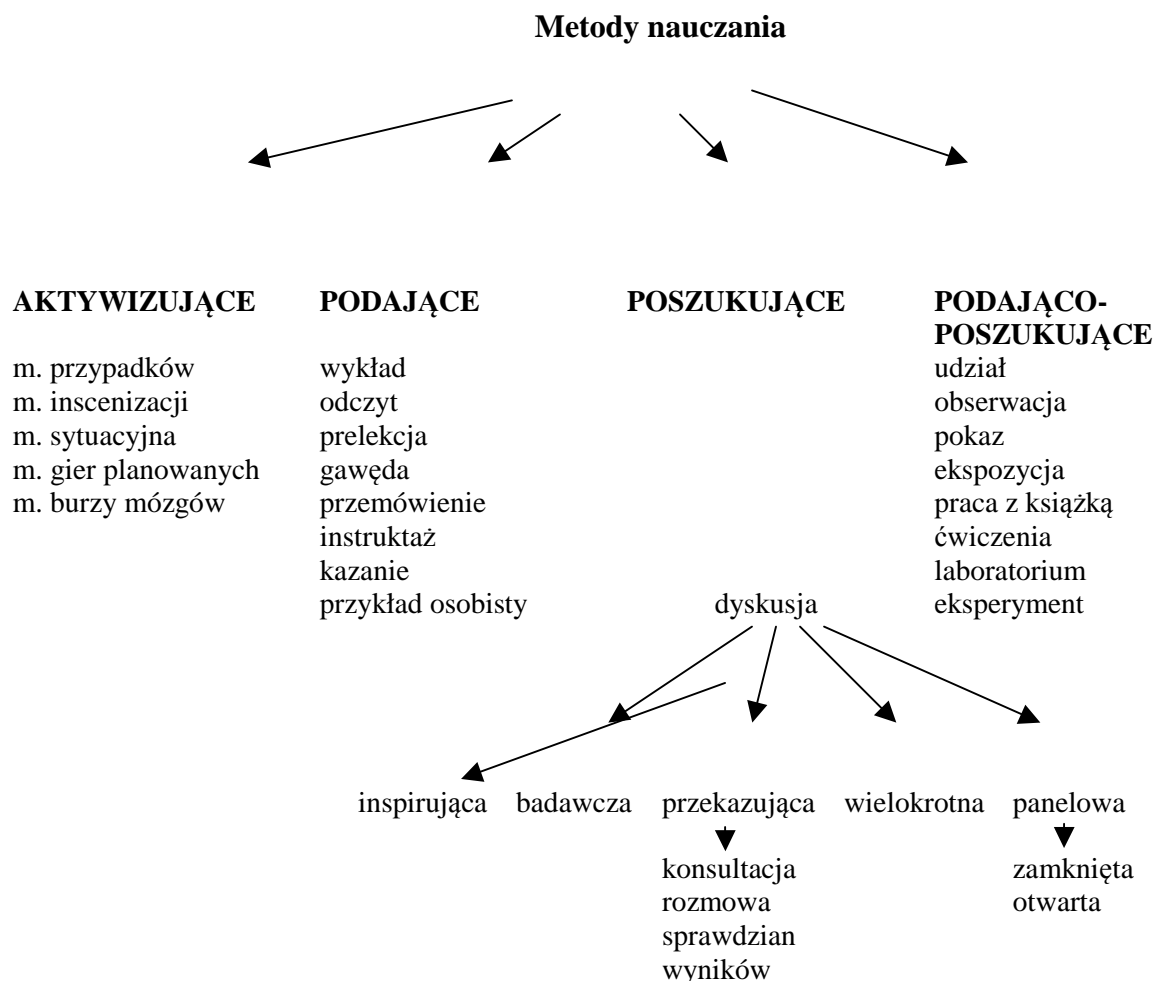
Na poziomie uczniów

Celowe

Dla realizacji celu niezbędne są metody i przestrzeganie pewnych zasad.

Metoda - sposób realizacji celu, droga dojścia do celu.

Poniżej przedstawiono schemat metod nauczania, spróbuj określić na czym polegają i jakie są warunki ich poprawnego stosowania

CECHY METOD NAUCZANIA

1. Ograniczoność ich stosowania do celów przyswajania wiedzy, kształtowania umiejętności i wyrabiania nawyków, gdyż poszczególne metody są skuteczne tylko w odniesieniu do określonych celów zajęć i ich uczestników.
2. Nieprzemienność, czyli niezastępowalność konkretnej metody inną metody dla osiągnięcia optymalnego celu edukacji.
3. Katalizujący charakter w stosunku do treści nauczania, gdyż metody wzmagają efekt nie stanowiąc same treści edukacji.
4. Różnica czasochłonności ich stosowania.

Zasada - przyjęta reguła postępowania, gwarantująca osiągnięcie zamierzonych celów

Zasady nauczania

1. Klarowność celów i węzłowych elementów materiału:
 - a) oznajmij cele i wyjaśnij, czemu ma służyć podawanie materiału,
 - b) nie podejmuj więcej niż jedną kwestię naraz,
 - c) unikaj dygresji,
 - d) unikaj niejednoznacznych sformułowań.
2. Podawanie materiału krok po kroku:
 - a) podawaj materiał w małych porcjach,
 - b) tak uporządkuj i przedstaw materiał, żeby słuchacze przyswoili sobie dany element, nim przejdiesz do następnego,
 - c) kiedy to tylko możliwe, podawaj bezpośrednio instrukcje, jakie czynności intelektualne i fizyczne powinni wykonywać w danym momencie słuchacze,
 - d) jeśli materiał jest złożony, podawaj streszczenie lub plan.
3. Konkretyzacja:
 - a) kiedy to potrzebne, posłuż się wzorcowym przykładem nauczanej umiejętności lub procesu,
 - b) elementy trudne objaśniaj dokładnie i szczegółowo,
 - c) korzystaj z urozmaiconych przykładów.
4. Sprawdzenie:
 - a) nim przejdiesz do następnego punktu upewnij się, czy słuchacze rozumieją poprzedni,
 - b) zadawaj słuchaczom pytania sprawdzające opanowanie podawanych wiadomości,
 - c) żądaj od słuchaczy podsumowania ważniejszych kwestii,
 - d) wracaj do tych partii materiału, których słuchacze nie zdołali opanować i objaśnij je sam lub poproś słuchaczy, którzy zrozumieli materiał, by wytłumaczyli je swoim sąsiadom.

Przyjrzyj się uważnie podanym zasadom i sprecyzuj własne.

WARUNKI ŁADU I DYSCYPLINY W KLASIE

1. Jasne wymagania
2. Komunikowanie wymagań

3. Nadzorowanie pracy
4. Kontrola wykonania
5. Informacja zwrotna
6. Jasny wykład

TECHNIKI INTERWENCYJNE

1. Czujność
2. Technika „mimochoodem”
3. Natychmiastowa reakcja na incydenty

STRATEGIE MOTYWACYJNE

1. Odgrywanie ról w grach dydaktycznych, symulacjach
2. Metoda projektów
3. Zabawy dydaktyczne jako sposób powtarzania materiału przed sprawdzianem
4. Nawiązywanie do zdarzeń współczesnych lub życia uczniów
5. Zadawanie do przeczytania powieści historycznych
6. Zadawanie pytań prowokujących do myślenia
7. Zapraszanie członków lokalnej społeczności do wygłoszenia w klasie odczytu
8. Pokazy filmów historycznych
9. Organizowanie uczenia się we współpracy
10. Uczenie się przez doświadczenie

Jeśli już wiesz, że chcesz nauczać, sprecyzowałeś cele swojej działalności, dobrałeś do nich odpowiednie metody, pozostaje TYLKO zastanowić się, jaki model nauczania wybierzesz, poniżej tabelka, która powinna ułatwić zadanie. Uzupełnij ją.

DWA MODELE NAUCZANIA

Nauczanie typu X	Nauczanie typu Y
•Realizacja wymagań programowych bez względu na możliwości słuchacza	•
•Niejasna struktura zajęć	•
•Realizacja celów nauczania bez przełożenia na działania słuchacza	•
•Stosowanie jednej ulubionej metody nauczania	•
•Jednoosobowe prowadzenie zajęć	•

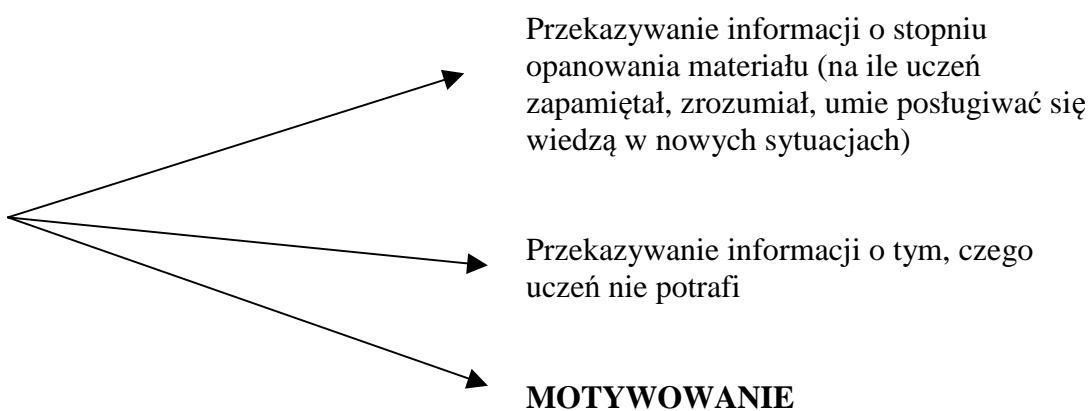
•Hamowanie aktywności słuchaczy	•
•Niechęć do metod aktywizujących	•
•Komunikacja jednostronna	•
•Podział ról na mistrza i czeladnika	•
•Brak ścisłej kontroli czas	•
•Wywoływanie motywacji lękowej	•
•Nacisk na pamięciowe opanowanie wiedzy	•
•Atmosfera sztywna i poważna	•
•Brak informacji zwrotnych	•
•Niechęć do pracy	•

Na zakończenie coś, co „tygrysy lubią najbardziej” sprawdź, czy Ci się udało.

Ocenianie jest procesem zbierania informacji o postępach w nauce ucznia, o zmianach w jego wiedzy, umiejętnościach i postawie.

Proces ten jest zakończony oceną. Zanim ją postawisz, ZASTANÓW się, jakie kryteria oceny przyjmiesz, dlaczego takie i oceń też SIEBIE NAUCZYCIELU.

OCENA

Spróbuj określić kryteria oceny i je uzasadnić.

Dlaczego ten rysunek został zamieszczony na końcu???